

Telegraful

[Organ] național-bisericesc

Nr. 6

Procuratura de stat

(Of.)

Str. Schewis

Loco

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.

Ziarul apare Marțea și Vinerea.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole republicate nu se înapoiază.

unilor: un șir peti 2 lei pentru odată, de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Averi catolice și — uneltiri confesionale

I.

Averi „catolice” de milioane. — Scopurile urmărite. — Datoria organelor statului.

În zilele trecute s'a scris prin gazete, că episcopia unită din Lugoj s'a făcut stăpână peste o avere «catolică» de o sută de milioane. Dar știrea a fost prea puțin luată în seamă, și gazetele au întrelăsat de a ne lămuri și asupra împrejurărilor, cine a înzestrat-o cu acea avere? ce scopuri va servi ea, și cari factori publici și-au dat concursul la această înzestrare?

Chestiunea acestei averi însă este numai un fragment din o chestiune, mult mai mare, ceea ce a averilor catolice comune din fostul stat ungar.

Biserica catolică ungară, din care făcea parte și biserica uniților români, era una din cele mai bogate biserici din lume. Distrus și împărțit odată statul ungar, care încadra în hotarele sale biserica catolică, ar fi trebuit să urmeze în ordinea firească și legală a lucrurilor, ea și acele averi comune să se împartă și ca cetățenilor catolici ai României, câștigați de sub stăpânirea ungurească, să li se facă parte cuvenită din acele averi. Și se mai cerea, ca lichidarea și împărțirea acelor averi să se facă chiar cu știrea organelor statului român, deoarece nu e indiferent pentru stat, *ce averi* au singurati cele confesuni, și mai ales *ce scopuri* urmăresc acele averi?

Statul e interesat să știe aceste lucruri, deoarece subvențiile bisericești dela stat trebuie să fie măsurate în raport cu averile, de cari dispune fiecare confesiune; și, în al doilea loc, statul trebuie să pună frâu în gura averilor catolice, cari servesc scopuri de agresiuni confesionale și nu au tocmai caracterul și tendința politică în deplină armonie cu interesele noului stat român.

Drept aceea, ne permitem să întrebăm dacă averea mare, primită de episcopia unită din Lugoj — numai de ea și numai pentru sine — i s'a acordat cu concursul organelor statului? și face ea parte din marea avere catolică din fostul stat ungar? apoi, că cine și când a conlucrat din partea statului la operațiunile de lichidare?

Dacă statul român nu-și va impune cuvenitele precauții și nu-și va cere partea cuvenită de acțiune în rezolvirea unor atari chestiuni, ne putem trezi, ca mâne-poimâne, cu alte sute de milioane — botezate ca averi *bisericești* — cu cari să se înzestreze alte eparhii «catolice» de pe nu știu unde și din partea nu știu cui? Și cu vremea răstăcirea cea de apoi poate fi mai mare decât cea dintâi, vorba sf. Scripturi!

Noi nu ne intrigăm pe motivul, că episcopia unită din Lugoj a primit ce a primit; ci ne privește *metodul* și eventualele urmări funeste ale atăror înzestrări. Ci, tocmai din contra, ne-am bucura, dacă fiecare episcopie unită și-ar primi *cât mai de grabă* partea sa din averile catolice comune. Ar fi la mijloc și un înalt interes al statului nostru să se facă acest lucru, deoarece ar trebui să jertfească mai puțin pentru «cultul catolic», și i-ar rămânea mai mulți bani pentru nevoile sale proprii, ca stat.

Dar mai are statul român și un alt interes în chestiunea averilor catolice. O mare parte a averilor catolice, din fosta Ungarie, erau administrate de însuși guvernul țării. Statul român, moștean al celui ungar în cele politice, a moștenit nu numai dreptul, ci și datoria de a chivernisi, direct ori indirect — sau *cel puțin de a controla* chivernisirea acelor averi, cari ar fi partea catolicilor noștri trecuți încoaci din statul ungar.

Însuși parlamentul din Budapesta de pe vremuri a pus în discuție chestia aceasta, în repetite rânduri: dacă averile catolice, chivernisite de stat, nu cumva sânt averi de stat.

Noi nu vom afirma acest lucru, ci numai atâta: că ele sânt averi ale catolicilor, chivernisite de statul ungar, și că statul român e dator să se intereseze de chestiune și să-și ia partea sa de muncă și de îndatoriri, pentru lichidarea urgentă a acelor averi și pentru ca și până la regularea definitivă a raporturilor confesionale prin Constituția nouă a țării, chivernisirea lor să fie controlată de organele statului român.

II.

Statul ungar și averile catolice. — Dotarea unor biserici din Bănat. — Acțiune confesională dusă în popor.

Interesele obștești ale țării, prin a cărora prismă privim chestia averilor catolice comune, ne impun datoria să ne clarificăm atitudinea și prin câteva motive.

Averile catolice din fostul stat ungar aveau un vădit caracter de agresiune. Însuși statul ungar s'a folosit de ele în scopurile sale politice, ear matadorii catolicismului unguresc au știut să profite de această tendință, întru ajungerea scopurilor lor de a propaga totodată prin ele și catolicismul.

Cei luați în pleasna acestui atac am fost tocmai noi, românii ortodocși, de o întreagă sută de ani încoaci. Iată cum:

Este binecunoscut asaltul catolicismului asupra bisericii ortodoxe române din părțile ungurene și banatice, început încă din vremea episcopului Samoilă Vulcan dela Oradea, mai ales în părțile Bănatului, unde catolicismul nu putuse prinde rădăcini.

Și, atunci, ce se întâmplă? Stăpânirea ungurească veni în sprijinul catolicismului agresiv, prin aceea că o parte din averile sale erariale

din Bănat le schimbă cu moșiile, mai puțin roditoare, ale *fondului religios catolic* și ale *fondului studiilor*, cari se aflau în nordul Ungariei.

Aceste averi, alătura de alte isvoare de ban catolic, luă asupra lor sarcina de a dota pe preoții și bisericile unite din Bănat, și de a promova sciziunea sufletească a românilor ortodocși, în folosul catolicismului, și slăbirea lor politică în favorul maghiarismului.

Schimbul acela se făcu pe la începutul veacului trecut, așa că astăzi în Bănat fondul religios e stăpân în 26 sate din județul Timiș, din cari numai maximum 5 nu sânt românești, iar în județul Caraș-Severin alte patru sate românești. Dintre aceste sate unele au primit «unirea» numai după înstăpânirea fondului religiunii catolice pe teritoriul lor.

Astăzi de pildă fondul religios ungar catolic, care are și în Bănat un domeniu, la Ciocova patronează 45 comune unite din Bănat și alte 79 în Bihor. În Bănat opera aceasta de distrucțiune sufletească este sprijinită și de domeniul societății căilor ferate austro-ungare deodinioară, în 8 comune, precum și de erariul regesc din Bănat — ministeriul agriculturii — în 10 comune românești.

Tot astfel, și fondul studiilor își are stăpânirea asupra altor patru sate românești, și numai românești, tot în județul Timișului.

Averea catolică și alte averi publice din statul ungar de odinioară, chiar și averi de ale statului, ne încălecase de a binele, pe neobservate și ne subminau. Chiar și statul român de azi încă are anumite angajamente, negative față de interesele sale bine pricepute, moștenite dela regimul ungar sub titlul patronal, în folosul mai multor biserici și instituții de rit latin chiar.

Și în loc de a se despovăra statul de aceste sarcini cari sânt negația expresă a intereselor sale, — el asistă pasiv și indiferent la o nouă încălecăre a cetățenilor săi ortodocși din partea averilor catolice.

Sub acest aspect e foarte îngrijorător fenomenul eclesiastico-politic, al înzestrării tocmai și numai a episcopiei unite din Bănat cu o avere colosală, din partea nu știm a cui, și că a avut parte de această înzestrare tocmai episcopia unită din Lugoj, care și până aci a fost cea mai zeloasă și mai puțin alegătoare în mijloacele propagandei de «catolicizare», iar în timpul din urmă a deschis în Bănatul năpăstuit cea mai odioasă acțiune confesionalistă, dusă în popor cu broșuri, pline de hulă la adresa bisericii ortodoxe și de proslăvire a — papalității!

În adevăr, averile catolice trebuie să fie împărțite de o specială atențiune din partea statului român, căci la din contra ne putem trezi cu surprize dureroase, de pe urma cărora noi vom pierde, ca Țară și Biserică, și se vor

alege cu câştiguri numai catolicii noştri şi prietenii lor politici de peste hotare.

III

Episcopia unită din Lugoj şi propaganda. — Deosebire între metod şi metod. — Cine este tulburător al sufletelor

Ceeace se petrece în Bănat, în legătură tocmai cu episcopia unită din Lugoj şi în folosul străinismului, este d'a dreptul revoltător.

D'abia că scăparăm fericiţi peste ziua memorabilei Adunări dela Alba-Iulia, din 1918 şi eată că episcopul de atunci al Lugojului, acum al Orăzi, cu prilejul festiv al celui de al treilea sinod diecezan unit al eparhiei Lugojului, invită în primăvara anului 1919, biserica ortodoxă română printr'un specific machiavelism jesuitic, să primească unirea cu Roma. Am făcut unirea politică cu Ţara mamă, să facem acum şi unirea religioasă cu altă mamă.

E acesta, *cel dintâi* cuvânt de provocare confesională, şi signatura acestei chemări religioase-bisericeşti se resfrânge şi în unele din acţiunile vieţii politice de reconstruirea politică unitară a statului.

Se 'ntelege, statul român şi biserica ortodoxă română, nu s'au gândit să urmeze acestei chemări de sirenă. Li s'a răspuns: *Voi aveţi să vă întoarceţi la sânul mamei, pe care aţi părăsit-o de 200 ani şi mai bine.*

Şi atunci ce se întâmplă? Dar, să cităm din documentele lor politice:

Eată ce cetim în apelul dela 10 Mai 1921 emis cu nr. 912/1921 de «Episcopia Lugojului — Direcţiunea cancelariei diecezane» şi trimis preoţilor uniţi până şi din celelalte eparhii: ...«Se ivesc presemnele unei lupte, lupte de exterminare (?) împotriva bisericii noastre. Ni se declară război din partea acelor cari abia scăpaţi de robia comună *se cred stăpâni (?) în casă*, liberi a adauga rădăcire peste rădăcire. — Nu putem zice, că aceste vremi ne-ar fi aflat pe deplin pregătiţi... ne lipsesc cele mai eficace mijloace de apărare: *literatura populară*... am decis să scoatem o serie de broşuri apologetice pentru poporul nostru...»

Şi, deja în Mai 1921, se expedia urbi et orbi prima broşură: *Glasul unirii*, scrisă de un vechiu maniac papal, Virgil Pop. De atunci s'au mai răspândit alte două broşuri: una despre *Schisma dela 1054* şi alta despre *Unirea dela 1700*.

Şi nu este teză de adevăr istoric, care să nu fie răsucită şi întoarsă pe dos în aceste broşuri cari nu mai slăbesc din catolicism şi nu lasă, nerostit, nici măcar un singur cuvânt de hulă la adresa bisericii ortodoxe şi de laudă la adresa papismului şi a «schisme româneşti».

Cu arsenalul atâtor mijloace prea puţin curate şi şi mai puţin româneşti, s'a scoborât episcopia unită din Lugoj în mijlocul poporului. De aceasta propagandă are nevoie Ţara şi Neamul Românesc, şi mai ales bănaşenii noştri fracturaţi sub două stăpâniri politice? Am crede că nu!

E adevărat, că de pe urma provocării din sinodul unit dela Lugoj, şi noi li-am răspuns cu chemarea, de a întoarce acolo, unde-i cheamă *legătura sângelui şi o tradiţie religioasă multiseclară*, în care ni s'a format neamul. *Dar poporul l-am lăsat în pace*, adresându-ne numai bisericanilor obsedaţi de iubirea către papa în o mai mare măsură decât către Ţara Românească. Ear acum răspunsul ce ni se dă, este: *tăciunăria confesională dusă în popor. Spre acest scop*, al răboiului confesional în popor, *s'au dat multe milioane episcopiei unite din Lugoj?*

Dânşii tu'bură sufletul poporului şi-l otrăvesc, în loc de a sta de vorbă, noi de noi, între olaltă, căpetenii şi fruntaşi bisericeşti ai aceluiaşi un popor certat de Dumnezeu cu două feluri de altare.

Să fixăm bine această mare deosebire de metod, dintre noi şi ei. Vom căuta şi noi să grăim poporului la vreme potrivită, dar nu în felul propagandei sectare dela Lugoj, ci clarificând mai întâi alte *chestiuni preliminare*.

Dar rosturile acestea ies din cadrele acestui scris de gazetă. De aceea ne mulţumim deastădată, să demascăm averile catolice — din trecut şi cele din viitor chiar! — de printre români.

Căci, fără îndoială, tăciunăria confesională din Bănat nu se face fără de concursul averilor catolice, cari — prea suspect lucru — se sporesc în Bănat prin mijlociri oculte şi cu tendinţa de a slăbi, în ultima instanţă, însuşi statul român.

De aceea chestiunea acelor averi o recomandăm în specială atenţiune a organelor statului român, despre cari nu putem presupune că ar fi capabile să lipsească dela o înaltă datorie politică şi patriotică.

Logodnă princiară. Luni, în 20 Februar 1922, s'a serbat logodna Domniţei noastre Maria, a doua fiică a Suveranilor români, cu Regele Alexandru al sârbilor, croaţilor şi slovenilor. Ziua aceasta de sărbătoare să fie tot odată şi semn de speranţă, că între cele două fărî aliate, ieşite glorioase şi mărite din războiul popoarelor, se va stabili deplină înţelegere, — şi ceea ce după dreptate este al nostru, ni se va restitui în întregime. Cu această sperare toţi românii întâmpină cu bucurie şi însufleşire pe regescul mire Alexandru.

FOIŞOARA

Igienă şi prevedere socială

«Igienă şi prevedere socială» e titlul unei broşuri apărute în editura «Ramuri» din Craiova şi datorită condeiului măestru al dlui dr. Ch. Laugier. Ocrotirea copiilor şi a femeii, lupta contra epidemilor, tuberculoza, boalele venerice, pelagra, paludismul, alcoolismul, asistenţa şi organizaţia sanitară sânt arătate în această broşură scurt, limpede şi convingător. Nu există în literatura noastră modernă publicaţie, care ni-ar desvăli cruda stare faptică a igienei sociale mai bine decât această broşură. În interesul propriu şi obştesc e, ca această scriere să fie citită şi recită de toţi cărturari noştri dela oraşe şi dela sate. Preotul şi învăţătorul dela sate se vor convinge, că şi pe teren social se cere cu drept o conlucrare a dânşilor, ear pătura intelectuală dela oraşe se va convinge cum păcătuieşte prin indolenţa sa în contra sănătăţii proprii.

Citind despre ocrotirea femeii la naştere ne vom întreba surprinşi: se poate aşa ceva în anul 1921? Se poate ca la noi această «ocrotire» să fie încă aşa de «mistică» ca la popoarele inculte, bună oară din Australia? Sau va rămânea «satisfăcut» cititorul aflând că în 1904 au murit în România 72 484 copii în vârstă de sub 5 ani, adică 46,3 %? «Din 100 de născuţi nu trec vârsta de 5 ani decât jumătate» — concludă autorul.

În lupta contra epidemilor vom afla că avem o lege bună, foarte bună, însă nu se poate aplica, fiindcă... societatea nu apreciază această lege, nu se dau banii necesari pentru spitalele epidemice şi din lipsa lor suferă societatea, căci «sănătatea nu este decât chestie de bani»! Un bolnav contagios d. e. un scarlatinos, constituie pericol pentru copii şi adulţi: interesul societăţii e — izolarea dânsului. «Femeia dela ţară nu poate pricepe rostul şi practica izolării şi o taxăm de incultă, de ignorantă: cum să clasificăm însă actul cugetat al orăsenice, care îşi ascunde copilul bolnav de bubat pentru a nu-şi întrerupe vizitele, bostonurile,

Nr. 8728 Plen.

CIRCULARĂ

cătră toţi membrii ordinari şi ad hoc ai sinodului protopopesesc din tractul Sibiu

Având în vedere dispoziţiunile din § 42 Stat. org. şi ale §§-lor 15 şi 16, din Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, prin aceasta convoc sinodul protopresbiteral electoral al tractului Sibiu pentru îndeplinirea alegerii de protopresbiter pe ziua de *Vineri, 4/17 Martie 1922* la sediul protopopiatului, Sibiu, dimineaţa la 10 ore.

Sinodului electoral va premerge sfta liturgie cu chemarea Duhului sfânt, la care sânt poftiţi toţi membrii sinodului electoral.

Tot pe ziua aceea este convocat comitetul protopopesesc la ora 9 jum. a. m. spre a constata calificatiunea candidaţilor şi a face lista de candidare.

Sibiu, 3/16 Martie 1922.

Mateiu Voileanu
comisar consistorial

Citind ziare

În Dimineaţa:

Preotul M. Radulescu, din vechiul regat (Cosâmbesti-lalomita) spune următoarele despre proiectul Legii de organizare a bisericii şi clerului ortodox:

Ne aşteptăm cu toţii, ca noua lege organică a bisericii dominante să fie aşezată pe alte norme decât cele de până acum.

Libertăţile ce aveau bisericile surori, ce au venit la noi, ne vor folosi şi nouă şi ne vor scoate de sub tutela politică a statului; căci nu cred să fi fost vreun loc de episcop sau de simplu preot — care să fi fost mai bun, — şi să nu fi fost ocupat prin politică.

De aceea am avut atâtea neplăceri în biserică... Starea aceasta anormală a făcut, ca cei care puteau să lucreze ceva în via Domnului pentru biserică, au lucrat pentru *politică*; căci altfel, erau condamnaţi a rămânea obscuri, orcât de meritoşi ar fi fost.

Pe noi, majoritatea membrilor clerului ca să nu zic totalitatea, ne interesează în noua lege: Ce se va face pentru emulaţia preoţilor?

La Bibliotecă arhiepiscopale se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupuş,

profesor universitar şi membru al Acad. române

ceaiurile şi altele asemenea grave ocupaţiuni?

«Cât timp publicul are a face cu o boală, ce bântue numai printre copii şi ştie că pe el nu-l poate atinge, o priveşte cu indiferenţă (adecă izolarea), ba chiar găseşte că e cazul de a cânta în struna milei şi a filantropiei. Când însă e vorba de o boală, ce-l poate repune chiar pe el, atunci oh! atunci se schimbă, reacţionează, şi dacă ar fi după el, ar trebui să procedăm ruseşte, să dăm foc satelor cu bolnavi cu tot, numai să scape el de această pacoste», ca d. e. holeră sau tifosul exentematic. Şi tot acest public din neştiinţă nu se agită de loc faţă — de tuberculoză! Nu întreprinde nimic, sau aproape nimic, în contra tuberculozei, fiindcă nu cunoaşte în destul acest ravagiu omorător al societăţii!

Asupra tuberculozei vom afla din această broşură multe lucruri «edificatoare»; şi fiecare, chiar şi medicii vor putea învăţa multe în interesul propriu. În Germania în 1886 mureau din 100 de cetăţeni 34,3, în anul 1907 mor 231 de tuberculosi; în Franţa în 1887 mor 282 şi în 1907 deja 337! «Concluzia ce se impune

Unificarea calendarului

Intr-o convorbire acordată directorului dela ziarul *Ethnos* din capitală, I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron a declarat despre unificarea calendarului următoarele:

Chestiune foarte importantă, este a calendarului; căci din cauza existenței a două calendare, cu două rânduri de sărbători, statele sufer uriașe pierderi economice. Un economist făcând calcul aproximativ, afirmă că România pierde într-o zi de nelucrare 500.000.000 lei. Cum după război statele sânt încărcate de datorii, de sigur că o asemenea pierdere, în loc să ușureze, agravează situația. Din punct de vedere moral și al frățeștei convețuri cu diferite confesiuni, unificarea calendarului ar fi de mare folos. Întrebarea este cum să accepțeze și biserica orientală calendarul nou, sau că știința astronomică de azi ar putea să ne prezinte ceva și cu mai puține defecte. Un sinod ecumenic, schimbând calendarul, poate ar reduce unele din sărbătorile mai neînsemnate, ori le-ar transfera pe Dumineca ce urmează.

Știrile zilei

Hirotonire. I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* a hirotonit în 4 l. c., într-un diacon, iar în 6 l. c., într-un presbiter pe clericul *Chirion Marcu* ales paroh în Șeica-mare (prot. Mediaș).

Printul moștenitor Carol a sosit Sâmbătă după amiază în capitală, înapoiindu-se din călătoria făcută în Grecia. Prințesa Elena, augusta soție a principelui moștenitor, mai rămâne împreună cu micul print Mihai, timp de o lună, la Atena.

Pe cale bună. Din toate părțile Basarabiei sosesc la directoratul de instrucțiune publică cereri de școli din partea sătenilor. Poporul basarabean oferă a da tot sprijinul pentru înființarea și susținerea școalelor de care are trebuință. Unde lipsește localul necesar, sătenii oferă clădirea cerută. Unde localurile sânt neîncăpătoare, țărani arată că pun cu bucurie mâna dela mână spre a face tot ce le trebuie.

Abdicarea regelui Constantin. Regele Constantin al Greciei voeste să-și părăsească tronul și să se stabilească în România. Prin aceasta Grecia își pregătește drumul spre Mica Înțelegere a popoarelor din Balcani.

Episcop calomniator. Ziarele bucureștene aduc știrea, că episcopul ungar *Raffay* din Ungaria continuă să publice în presa din Budapesta o serie de calomnii la adresa României. Între altele, episcopul nu se sfiește să scrie neadevărul, că preoții săcui din Ardeal sânt arestați și torturați. Fără să poată da nici un singur nume de asemenea preoți, autorul articolelor se măginește a răspândi calomniile spre a induce în eroare opinia publică din străinătate. Cel mai bun răspuns, dat episcopului calomniator, este desmințirea ce o publică ziarele minorităților din țara noastră.

din citirea acestor cifre este, că în Germania se observă o scădere constantă și regulată a acestei mortalități și desigur că măsurile de mai sus nu sânt străine de acest rezultat.

Și oare nu ar fi la loc, ca să cunoaștem eu toții acele măsuri bune și să le importăm și la noi?

Și câte idei sănătoase conține această eminență broșură, — ea este un adevărat «Memento mori» acum, când mai mult e necesară o rațională igienă socială, ca să vindece rănila războiului.

Ostașul viteaz a înfăptuit România-Mare, și e datorința supremă a societății, în comun acord cu autoritățile, a face această Românie și tare!

Autorul broșurei a dat signalul de alarmă; e rândul la public, nu numai să citească această scriere, ci să-și facă și datoria.

Dr. Aurel Căndea.

Ministerul instrucțiunii a decis unificarea administrativă a învățământului superior din teritoriile alipite cu cele din regat. Numirea personalului didactic și administrativ al acestui învățământ se va face pe viitor de către minister, conform legii învățământului superior din regat.

Moartea episcopului Safirin. Fostul episcop al Romanului, *Gherasim Safirin*, a încetat din viață la Schitul Frăsinet, din județul Vâlcea. Se știe că defunctul, între anii 1908—1911 a dus o vie luptă în Sinod contra fostului mitropolit primat Atanasie Mironescu, retras la mănăstirea Cernica de lângă București. Din cauza acestui conflict, episcopul a trebuit să demisioneze, și din 1911 a stat retras în Schitul Frăsinet. Episcopul Safirin s'a născut în Isoarele (Mehedint) și a murit în etate de 72 ani.

Candidați în Ardeal. Partidul național liberal a fixat toate candidaturile sale în Ardeal. Dintre candidații guvernamentali din Ardeal, 40 procente sânt din vechiul regat. În 9 circumscripții electorale liberalii n'au pus candidați, pentru a lăsa pe șefii partidelor de opoziție să intre în parlament.

«**Lumina Satelor**», foaia pentru popor, ce apare aici în Sibiu a fost primită cu bucurie de țărănimea noastră dornică de lumină curată și povătuire dreaptă. De se va menține la înălțimea numerelor din urmă, ea este pe drumul de a deveni cea mai bună gazetă pentru popor. Pe lângă numărul frumos de abonamente ce-i sosesc dela cititori, ei își spun și cuvântul lor simplu, dar cu atât mai prețios arătându-și plăcerea cu care o cetesc. Pe urma înțelegerii rostului ei din partea preoșimii, au început să sosească liste, unele cu mai multe zeci de abonati. Nici nu se poate ca preoșimea să nu înțeleagă glasul de chemare a I. P. S. Sale părintelui nostru mitropolit pentru sprijinirea și răspândirea foii, ca cel mai bun tovarăș în lucrul lor de păstorie. Stăruința preoșimii în această direcție va fi socotită fiecăruia ca un merit în proporția în care a știut să-i câștige cititori.

În aceeași vreme atragem atențiunea asupra încercării pe care o face «**Foaia Poporului**» din Sibiu de a submina autoritatea preoșimii, din motive înțelese, dar nejustificate.

Acum pentru a doua oară are ieșirea vehementă prin cuvinte puse în gura «oamenilor noștri dela sate»: «Popii să ne lase în pace cu gazetele lor, și să-și vadă de biserică, ear dacă au ceva bani curați adunați (vorbă să fie! Red. Foi pop.) aceia să nu i cheltuească pe gazete...» Oameni «răi la suflet» sânt numiți preoșii cerând cititorilor săi să denunțe pe cei care ar îndrzni să răspândească «foaia popilor».

Cum se vede dl *Bratu*, proprietarul «**Foii Poporului**» are veleități nu numai față de «**Lumina Satelor**», ci atacă întreaga tagmă preoțească. În consecință preoșii noștri vor ști ce atitudine se ia, când vor găsi și unde vor găsi foaia lui în casele păstoriilor lor.

Cunună eternă, într-o veșnică pomenire, și în loc de cunună pe sicriul mamei sale, *Eleonora Jantea n. Coman*, trecută la cele eterne Sâmbătă la 11 Februar a. c. în Geoagiu, — dl Dr. Ioan Jantea primpretor a donat fondului de curând înființat pentru edificarea bisericii ort. din Geoagiu-Suseni, unamie (1000) Lei. Tot spre acest scop, dl Virgil Vlad din Alba-Iulia și un anonim au dăruit câte unasută (100) lei. Pentru aceste pioase donații li se aduc, în numele comitetului parohial, cele mai călduroase mulțumiri. Geoagiu, la 14 Februar 1922. *Valeriu Goron*, paroh-protopop.

Recunoștință. O biserică monumentală s'a zidit la Sofia, drept recunoștință pentru poporul rus, care a contribuit la eliberarea bulgarilor în 1877. — Și pentru poporul român?

Retrocedarea sfintei Sofii. Din Constantinopol se vestește, că patriarhul a adresat marilor puteri un memoriu, în care cere să se retrocedeze ortodoxiei catedrala Sfânta Sofia.

A doua ședință literară la «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» se va ține Joi în 10/23 Februar la ora 8 seara în localul Reuniunii din strada Brukenthal Nr. 17. Prelegător: Dr. Lazar Popovici, inspector san tar.

Se caută o casă cu 6—8 odăi, cu puțină grădină, într-un cât se poate în centrul orașului. Vânzătorii sânt rugați a se adresa la Tipografia arhidiecezană, str. Mitropoliei Nr. 45.

Cununie. Dl Ionel Berghian, profesor în Deva, și-a serbat cununia cu dsoara Elvira Motora, fiica preotului Vasile T. Motora, Duminecă în 19 Februar a. c. în biserica ort. română din Deva. — Felicitările noastre.

Pe lângă Academia de agricultură din Cluj se va înființa un curs de viticultură și vinificație; acest curs va dura opt luni în trei perioade. La sfârșit, 15 dintre cei mai buni elevi vor fi angajați în serviciul statului, ca agenți viticoli. Condițiunile de admitere sânt: să fie absolvent al unei școli medii sau inferioare de agricultură sau viticultură, sau să aibă patru clase de liceu, civile sau o școală echivalentă, și să dovedească că au o practică de cel puțin un an în viticultură.

Școli. În darea de seamă asupra activității directorului instrucțiunii din Cluj, se arată că românii din Ardeal au 43 licee, iar celelalte naționalități 48 licee; românii au 48 școli civile, minoritățile 101.

Ministru corect. Noul ministru francez al finanțelor, luând în primire portofoliul său, a demisionat din toate consiliile de administrație ale băncilor, unde fusese membru. Ni se pare că la noi lucrul se petrece dimpotrivă: noii miniștri caută să intre în cât mai multe consilii de administrație.

Noua monedă metalică de 25 bani va fi pusă în circulație de ministerul de finanțe pe ziua de 1 Martie 1922. Numai d'ar ajunge și pe la noi, ca să înlocuească hârtiuțele mult zdrențuite.

Curs de Istoria românilor. Consiliul profesoral al Universității din Sorbona, a admis ca în programul de cursuri să fie înscris și cursul de istorie a românilor, care a fost încredințat dlui profesor N. Iorga. D-sa va pleca în luna a. c. la Sorbona, să țină acest curs.

Zamolxe, mister păgân, este titlul celei mai nouă lucrări, datorite poetului *Lucian Blaga*. Opera, cu desene de dl G. Șerban, este premiata de universitatea din Cluj. A apărut în editura Institutului de arte grafice «Ardealul», Preț 12 Lei + porto.

Biserica rusă în ajutorul înflămânzitorilor. Ziarele Rusiei sovietice publică numeroase scrisori ale credincioșilor ortodoci, prin care autoritățile bisericești sânt îndemnate a vinde prețioasele lucruri bisericești în aur și petre scumpe și a fi întrebuințate în ajutorul înflămânzitorilor de la Volga. Cum se știe bisericile și mănăstirile rusești dispun de colosale comori bisericești din metal prețios și pietre scumpe. Dacă aceste comori bisericești ar fi schimbate în cereale, s'ar procura pe doi ani mijloace de existență în regiunile înfometate. Și s'ar mai putea întreprinde și multe alte lucruri. Episcopul din Nijninovgorod a arătat că răspunde apelului făcut, dacă iubirea de aproapele cere ca lucrurile bisericești din aur, argint, briliante să fie jertfite.

Chiriile. Consiliul de miniștri, ținut Vineri seara, sub președinția dlui I. I. Brătianu, autorizează biroul presei să repete comunicatul dat că în privința viitoarei legi a chiriilor principiul general va fi: *prelungirea* contractelor de închiriere în condițiile ce le vor stabili viitoarele corpuri legiuitoare, astfel ca interesele tuturor să fie apărate. — În legătură cu aceasta amintim, că Liga chiriiașilor din Sibiu, în întrunirea sa ținută zilele acestea în sala dela Urania, a trimis telegramă guvernului și a cerut prelungirea contractelor pe cinci ani.

Act de mulțumire

Neînd în stare a mulțumi în particular tuturor Doamnelor, Domnilor, rude-nilor și cunoscuților, cari și-au adus aminte de mine și prin grai sau scrisori au încercat să-mi aline durerea ce mi-a cauzat trecerea din viață a neuitatului meu soț *Pantaleon Lucaș*, le aduc pe calea aceasta adânc simțta mea mulțumire.

Sibiu, 20 Februar 1922.

Văduva Elena Lucaș.

Poșta redacției

Dlui A. P. în O. Primit. Mulțumiri.

Insănătoșirea satelor și orașelor

Liga pentru sănătatea satelor și orașelor a întocmit un program, care conține puncte ușor de pus în lucrare, dacă oameni hotărâți voesc să și strângă rândurile și să pornească la muncă fără întârziere spre binele obștesc.

Estă punctele despre care este vorba:

1. Să se organizeze șezători, cu ocazia cărora să se explice programul ligei pe înțelesul tuturor.

2. Igiena locuinței: Combaterea boalelor molipsitoare, și în special a tuberculozei, poate fi începută imediat prin îmbunătățiri aduse locuinței. Să se arate că locuințele nepardosite cum sânt cele mai multe la țară, constituie pericol pentru sănătate, întru cât în pământul de pe jos se incuibă oftică și alte boale, care se iau prin respirația prafului.

Acum când sătenii au timp disponibil, pot să înceapă a-și pardosi cu scânduri mai întâi camera, care este rezervată numai lavițelor și scoartelor. Apoi familia să se mute în ea și să se pardosească cealaltă cameră.

Conducătorii satelor să profite în opera lor de faptul, că țărani în majoritate azi au o situație materială care le permite cumpărarea scândurilor și celorlalte trebuințioase. Cât privește mâna de lucru, nu este absolut nevoie de meșteri speciali pentru această lucrare, mările țărănești fiind destul de iscusite.

3. Transportul medicilor: — Cu puțină bună voință satele singure pot rezolva problema transportului medicilor de plasă. Astăzi medicul din circumscripția rurală primește ca spese pentru deplasare, în toate satele circumscripției 150 lei pe lună, când știut este că cu această sumă nu se poate deplasa de cât cel mult două drumuri și încă pe o distanță de câțiva kilometri.

Singurul mijloc în starea actuală a bugetului țării, ca medicul de circumscripție să viziteze cel puțin de două ori pe săptămână fiecare sat al circumscripției sale cu spor pentru îngrilirea bolnavilor și înlăturarea molimilor, este ca sătenii să și ia obligația să-l aducă gratuit după un program și itinerar anume stabilit, în așa fel ca fiecare săten să facă pe an unul sau două transporturi cu căruța și cai pentru medic. Această măsură, pornită din inițiativă particulară, ar fi început serios, ca medicina rurală să devie o realitate.

Aceste puncte de program s'ar putea realiza, cel puțin parțial, fără ca liga să fie nevoită a recurge la cotizățiuni bănești.

Cine nu isbutește să realizeze în earna aceasta măsurile de mai sus, poate realiza altele: bibliotecă sanitară, baie pentru popor, farmacie populară ș. a.

Nr. 10/922

(24) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante **Bahnea și Suplac**, ambele de clasa III, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt celea fasonate în coala B. pentru întregirea salariului dela stat.

Doritorii de-a ocupa vreuna din aceste parohii să-și aștearnă rugărilor inzestrate cu documente în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar pe lângă observarea dispozițiilor regulamentare să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Cetatea de baltă, la 12/1 1922.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tract. Târnava în înțelegere cu comitetele parohiale respective.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 26—1922

(23) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Sâmbata-de-sus-răsăriteană**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cereri concursuale să se trimită subsemnatului oficiu protopopesc, având concurenții a se prezenta, cu autorizarea subsemnatului, în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică.

Făgăraș, 25 Ianuar 1922.

Oficiul protopresbiteral român ortodox în înțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 74—1922.

(22) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa primă **Codlea**, protopresbiteratul Branului, prin aceasta se publică concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B.

Alegândul paroh este îndatorat a ceda cuartirul parohial, la caz că se va hotărâ ca pe acel teren să se zidească biserică, având comitetul și în acest caz să se îngrijească pentru alt cuartir corespunzător.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în termenul deschis, având a se prezenta, pe lângă observarea dispozițiilor regulamentare în vre-o Duminecă sau sârbătoare în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Zărnești, în 30 Ianuar 1922.

Oficiul protopresbiteral al tractului Bran în înțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamzea
protopop

Mersul trenurilor

Plecarea din gara Sibiu:

- 8:10 — Turnul Roșu, Piatra Olt, București, cu legătura la Piatra-Olt spre Craiova.
- 2:50 — Copșa-mică, Cluj, Orade, legătură la Copșa cu acceleratul Arad, Budapesta, Viena.
- 3:40 — Agnita, Sighișoara.
- 4:30 — Vințul de-jos, Arad, din Arad legătură spre Timișoara, dela Simeria (Piski) spre Petroșeni.
- 5:25 — Copșa-mică, cu legătură spre Orade, Halmeu (accelerat) și cu trenul de persoane spre Brașov—București.
- 5:30 — Cîsnădie.
- 8:10 — Făgăraș, Brașov.
- 13:50 — Turnu Roșu, Piatra Olt, București, cu legătură din Piatra-Olt spre Craiova.
- 16:30 — Copșa-mică, legătură spre Cluj, Orade și Brașov, București.
- 16:50 — Cîsnădie.
- 17:30 — Vințul-de-jos cu legătură spre Arad.

Sosirea în gara Sibiu:

- 4:55 — Din București, Piatra-Olt, Turnu-roșu.
- 7:03 — Cîsnădie.
- 7:30 — Arad, Vințul-de-jos,
- 8:55 — Brașov, Făgăraș.
- 11:40 — Copșa-mică, din direcția Orade.
- 16:35 — Făgăraș, Brașov.
- Cluj și București, Brașov.
- 12:55 — Sighișoara, Agnita.
- 15:55 — Brașov, Făgăraș.
- 16:23 — București, Piatra Olt, Turnu-roșu.
- 18:35 — Cîsnădia.
- 21:05 — Copșa mică.
- 22:45 — Copșa-mică, din direcția Oradea, Cluj și București, Brașov.
- 24:00 — Arad, Vințul de-jos, din direcția Timișoara.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află de vânzare următoarele

Tipărituri

Pentru școalele secundare:

Ziarul de casă.
Ziare de clasă pentru licee și civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exhibite.
Tipărituri pentru bugetele școlare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor școlare.
Bilet de informație la însinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru școalele primare:

Registre pentru absenții și clasificării.
Matricole școlare.

În editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 20 Lei.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericesti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresmi, 9 Dumineci după Rosalii și la unele sârbători de peste an. **Prețul 14 Lei.**

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clike de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

Spectacole în Sibiu

La Apollo. În 22 Februar: **Cosmopolis**, de Paul Bourget. În 23 și 24 Februar: **Drama în casa roșie**, piesă în cinci acte.

Anunțuri și reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45.